

Trăn trở về **NGHIÊN CỨU KHOA HỌC** của sinh viên năm nhất

Nguyễn Thị Hằng Nga & Nguyễn Thị Diệu Hiền

Sinh viên năm 3 Đại học Ngân hàng TP.HCM

Trong những năm gần đây, phong trào nghiên cứu khoa học (NCKH) trong sinh viên không ngừng được đẩy mạnh cũng như nhận được sự quan tâm từ phía bộ, ngành. Ở các trường đại học chuyên ngành kinh tế trên địa bàn Tp.HCM, phong trào NCKH khá sôi nổi. Tuy nhiên, thực tế cho thấy, tỷ lệ sinh viên năm nhất tham gia NCKH còn quá ít ỏi so với sinh viên các khóa trên. Có thể thấy rõ thực trạng trên qua ví dụ cụ thể sau: năm 2009, Trường Đại học Kinh tế

Tp.HCM có 127 đề tài NCKH được đăng ký, với sự tham gia của 260 sinh viên, trong đó sinh viên năm 4 là 126 sinh viên, năm 3 là 126 sinh viên, năm 2 là 8 sinh viên, năm nhất là 0 sinh viên. Như vậy, sinh viên năm nhất đã gặp những khó khăn nào mà việc tham gia NCKH lại hạn chế như vậy ?

Có thể tóm tắt những khó khăn chính của sinh viên năm nhất trong việc NCKH như sau:

– Thứ nhất, sinh viên năm nhất chưa có khái niệm gì về NCKH: khái niệm NCKH hiếm khi được nhắc đến ở các trường phổ thông, ở đa số các trường đại học ngành kinh tế trên địa bàn Tp.HCM, NCKH cũng không được giới thiệu rộng rãi, không phải sinh viên nào cũng có những hiểu biết đầy đủ về NCKH. Do vậy, phần lớn sinh viên năm nhất chưa hiểu được thế nào là NCKH, hay tham gia NCKH mang lại những lợi ích gì đối với bản thân mỗi sinh viên, NCKH trong các khối trường đại học phần lớn mới chỉ là hoạt động mang tính phong trào. Mà đã là phong trào, không phải nhu cầu tự thân, nghiêm túc, bền bỉ, sẽ rất dễ nảy sinh hiện tượng chạy theo thành tích, làm đối phó, có tính thời điểm, và chất lượng không cao. Vấn đề NCKH cũng ít được các trường đại học quan tâm đúng mực, thường vào mỗi dịp đăng ký tham gia NCKH thì từ phòng đào tạo sẽ có các thông báo xuống cho cán bộ lớp phổ biến đến các thành viên trong lớp biết để đăng ký tham gia, các lớp tập huấn phương pháp nghiên cứu, hoạt động tuyên truyền, hỗ trợ sinh viên NCKH của Đoàn – Hội và của riêng các khoa cũng

gần như không có vì thế NCKH rất dễ bị “lãng quên”.

– Thứ hai, sinh viên năm nhất chưa có đủ cơ sở lý thuyết cho việc NCKH. Kiến thức của sinh viên năm nhất phần lớn là những kiến thức ở bậc phổ thông, còn mang nặng tính lý thuyết, xa rời thực tế, không tập trung vào một chuyên môn nhất định. Nếu như sinh viên năm 2, năm 3 đã có những hiểu biết cơ bản về chuyên ngành kinh tế thì những kiến thức của sinh viên năm nhất chuyên ngành kinh tế chỉ dừng lại ở những môn toán, lý, hóa... với những kiến thức về đạo hàm, tích phân, vận tốc, hạt nhân, phản ứng oxi hóa – khử, các phương trình hóa học, các công thức của Newton, Einstein.... Những kiến thức này của sinh viên năm nhất lại chưa đủ chuyên sâu để làm NCKH về các môn khoa học, cũng khó áp dụng để phân tích các môn xã hội, lại càng khó có thể áp dụng để nghiên cứu kinh tế. Với những kiến thức rời rạc này, sinh viên năm nhất dù cho có những hiểu biết nhất định về NCKH cũng khó có thể bắt tay vào thực hiện được. Chẳng hạn như đối với Trường Đại học Ngân hàng Tp.HCM, các môn thi tuyển đầu vào của ngành tài chính ngân hàng là Toán, Lý, Hóa. Sinh viên năm nhất ngành Tài chính được học các môn đại cương như: Triết học Mác- Lênin, Kinh tế chính trị, Chủ nghĩa xã hội khoa học, Toán cao cấp... Các môn này cũng không giúp được nhiều cho sinh viên năm nhất trong việc gợi ý tìm ra một vấn đề có thể nghiên cứu hay phân tích trong khả năng của các em. Đối với những sinh viên giỏi, nắm vững các kiến thức đã học đã như vậy thì đối với những sinh viên trung bình, kiến thức phổ thông quên gần hết, kiến thức chuyên ngành chưa học được bao nhiêu, vấn đề NCKH lại càng trở nên khó khăn. Có thể nói, cơ sở lý thuyết của sinh viên năm nhất cho việc NCKH là rất ít so với sinh viên khóa trên. Như vậy, cho dù có những hiểu biết cơ bản về NCKH, nhưng thiếu cơ sở lý thuyết thì việc nghiên cứu cũng gặp rất nhiều khó khăn. Mặt khác, hầu hết các trường đại học không có môn phương pháp NCKH (chỉ có ở bậc cao học) nên sinh viên không biết xây dựng dự án, dự trù kinh phí nghiên cứu khá lúng túng...

– Thứ ba, sinh viên năm nhất chưa có ý thức tự nghiên cứu. Ở phổ thông, học sinh có thói quen trông chờ, ỷ lại vào thầy cô, ở lớp nghe giảng, về nhà làm bài tập thầy cô yêu cầu, thầy cô dạy bao nhiêu học bấy nhiêu, thậm chí còn ít hơn. Học sinh chưa có ý thức tự học, tự tìm hiểu thêm kiến thức từ bên ngoài. Khi trở thành sinh viên năm nhất đại học thói quen này vẫn còn ảnh hưởng nhiều đến thái độ học tập của các em. Trong khi NCKH đòi hỏi tính tự nghiên cứu cao, sinh viên phải tự tìm hiểu nghiên cứu và trình bày sáng tạo về nội dung đề tài, hình thức trình bày... nếu không có tinh thần chịu khó tìm tòi học hỏi cũng như kiên trì tự nghiên cứu thì khó có thể hoàn thành bài NCKH. So với sinh viên năm 2, năm 3, những sinh viên mà đã khá quen thuộc với việc thuyết trình, làm tiểu luận, thì đối với sinh viên năm nhất, việc thực hiện một đề tài NCKH là một vấn đề quá khó khăn. Dù cho sinh viên năm nhất có hiểu biết về NCKH, có cơ sở lý thuyết mà thiếu tinh thần tự nghiên cứu thì cũng khó có thể thực hiện một đề tài NCKH.

– Thứ tư, thiếu sự giúp đỡ ngay từ đầu của giảng viên. Giảng viên hướng dẫn có vai trò vô cùng quan trọng trong hoạt động NCKH của sinh

viên, cụ thể là gợi mở các vấn đề và hướng đi hợp lý, rèn luyện cho sinh viên một số kỹ năng tư duy, kỹ năng đọc, kỹ năng viết, kỹ năng phản biện; trợ giúp tìm tài liệu, hướng dẫn phương pháp nghiên cứu; tư vấn, giải đáp băn khoăn, chỉnh sửa sai sót. Đáng buồn, nhiều nơi sinh viên chưa được hưởng sự định hướng một cách khoa học, đầy đủ như vậy, đặc biệt là sinh viên năm nhất. Việc thiếu sự giúp đỡ từ các giảng viên khiến cho sinh viên cảm thấy “mù mờ” và không có hướng đi chính xác rất dễ nản lòng và bỏ dở đề tài.

– Thứ năm, trong quá trình NCKH, sinh viên phải tự bỏ tiền túi ra là chính. Mức hỗ trợ các đề tài NCKH của các trường cũng khác nhau, nhưng nhìn chung khá thấp. Đại học Nông lâm Tp.HCM là một trong rất ít trường hiện nay có khoản kinh phí hỗ trợ sinh viên NCKH. Nhưng PGS.TS Bùi Văn Miên, trưởng phòng NCKH Đại học Nông lâm thành phố Hồ Chí Minh, cho rằng: “Với 2,5 triệu đồng, nhiều đề tài của sinh viên không làm gì được, nhất là lĩnh vực công nghệ sinh học rất tốn kém. Từ năm 2007 trường nâng mức hỗ trợ sinh viên lên 5 triệu đồng/đề tài”. Trường Đại học Ngân hàng Tp.HCM có mức hỗ trợ sinh viên NCKH là 4 triệu đồng/đề tài nhưng chỉ những đề tài NCKH nào được nghiệm thu của trường thì mới được trường hỗ trợ cho kinh phí trong quá trình nghiên cứu còn trong quá trình làm thì sinh viên vẫn phải tự bỏ tiền túi ra đầu tư cho NCKH, tùy vào từng đề tài mà chi phí sinh viên bỏ ra là khác nhau, tuy nhiên, nếu đề tài không được nghiệm thu thì số tiền này sẽ không được hỗ trợ của trường. Trên thực tế, việc đầu tư cho NCKH không chỉ tốn khá nhiều thời gian mà còn cả tiền bạc, vì thế việc tự bỏ tiền túi ra để đầu tư NCKH là một trong những nguyên nhân lớn gây khó khăn cho việc tiếp tục quá trình NCKH. Với những khó khăn như: tài chính eo hẹp, mất nhiều thời gian và áp lực phải sớm hoàn thành, có vẻ như công việc NCKH không phải là sự lựa chọn hấp dẫn đối với sinh viên nói chung và bản thân sinh viên năm nhất nói riêng.

Bên cạnh đó còn có một khó khăn nữa không chỉ cho sinh viên năm nhất mà là cho sinh viên nói chung khi thực hiện đề tài NCKH, đó là vị thế của sinh viên khi tiếp xúc với các cơ quan nhà nước, các doanh nghiệp... để nghiên cứu thực tế, xin số liệu. Hiện nay khi sinh viên nghiên cứu thường được cấp giấy giới thiệu của Đoàn trường

hoặc giấy giới thiệu do giảng viên hướng dẫn giới thiệu đến các doanh nghiệp. Nhưng với giấy giới thiệu đó sinh viên rất khó được đón tiếp, giúp đỡ. Các doanh nghiệp cũng không “mặn mà” gì trong việc tiếp đón và cung cấp số liệu cho các sinh viên nhằm NCKH, họ thường từ chối thẳng thừng không tiếp đón. Hay một khó khăn khác là sinh viên đại học đa số sống xa nhà, năm đầu còn bỡ ngỡ thích nghi với nếp sống mới, cách học mới... nên khá dè dặt với việc NCKH; chưa có điều kiện vật chất như máy tính, sách tham khảo, internet...

Như vậy ta có thể thấy, những khó khăn đối với sinh viên khi tham gia NCKH nói chung và sinh viên năm nhất nói riêng đến từ phía cả bản thân sinh viên, nhà trường và cả các chủ thể khác như doanh nghiệp, cơ quan đoàn thể,... vì vậy, muốn thu hút sinh viên tham gia NCKH, tạo cho việc NCKH trở nên hứng thú hơn đối với sinh viên cần có sự thay đổi đến từ cả ba chủ thể trên. Trước hết:

Đối với sinh viên:

Thứ nhất, sinh viên chuyên ngành kinh tế không nhất thiết phải làm NCKH về các vấn đề

kinh tế. Sinh viên năm nhất chưa có kiến thức chuyên ngành có thể lựa chọn các đề tài vi mô, gần với thực tế cuộc sống, có thể quan sát được, ít cơ sở lý thuyết mà chủ yếu là phát huy tính sáng tạo; nhưng lưu ý đề tài lựa chọn nghiên cứu phải có ý nghĩa thực tiễn mới được đánh giá cao. Khi sản phẩm hoàn thành, có thể được ứng dụng ngay để giải quyết các vấn đề đang đặt ra, phù hợp với hoàn cảnh thực tiễn, không bị lệ thuộc quá nhiều vào điều kiện khách quan và không mang tính lý thuyết.

Thứ hai, sinh viên năm nhất nên chủ động tiếp xúc học hỏi kinh nghiệm của các anh chị đi trước về NCKH. Khi cần thiết, có thể tham khảo ý kiến thầy cô. Nên tập cho mình thói quen tự học, tự nghiên cứu và tìm hiểu, tham gia NCKH vì đam mê chứ không phải vì phong trào hay lấy điểm thành tích.

Thứ ba, sinh viên năm nhất nên nghiên cứu theo nhóm, với kiến thức ban đầu của mình, các em khó có thể một mình thực hiện một đề tài NCKH. Làm việc theo nhóm các em có thể động viên, hỗ trợ lẫn nhau hoàn thành bài nghiên cứu;

đồng thời phát triển kỹ năng làm việc nhóm, là một kỹ năng rất quan trọng và cần thiết cho công việc sau này.

Đối với nhà trường: nhà trường đóng vai trò rất quan trọng trong việc hỗ trợ, tạo điều kiện cho sinh viên tham gia NCKH. Nhà trường nên giúp sinh viên tiếp cận gần hơn với việc tham gia NCKH thông qua việc tổ chức thường xuyên và đều đặn các buổi hội thảo khoa học, các buổi chuyên đề hướng dẫn sinh viên NCKH. Đồng thời, nhà trường đóng vai trò là người định hướng cho sinh viên trong quá trình NCKH thông qua việc giới thiệu giảng viên hướng dẫn cho mỗi đề tài, giúp cho sinh viên không bị bỏ ngõ và lạc hướng trong quá trình nghiên cứu cũng như khơi gợi được tinh thần tự học, tự tìm tòi, tự nghiên cứu của sinh viên

Bên cạnh đó, về phía nhà trường nên có sự hỗ trợ cần thiết và kịp thời về mặt kinh phí cho sinh viên trong quá trình nghiên cứu đề tài, việc hỗ trợ này nên đến trong quá trình thực hiện chứ không phải là sau khi đã hoàn tất quá trình nghiên cứu bởi thực tế có không ít đề tài trong quá trình thực hiện đã bỏ dở do thiếu kinh phí.

Đối với các chủ thể khác: thực tế cho thấy nhiều đề tài của sinh viên hiện nay chưa mang được hơi thở cuộc sống do chưa được gắn với những địa chỉ cụ thể. Từ trước tới nay, chưa có sự bắt tay chặt chẽ giữa việc sinh viên NCKH và các cơ quan, đơn vị, doanh nghiệp cần ứng dụng khoa học. Khi chưa có sự gắn kết như thế thì những đề tài nghiên cứu của sinh viên sẽ không thể mang tính thực tiễn và tính ứng dụng cao. Hơn nữa do không có mối liên quan mà các doanh nghiệp cũng như các cơ quan nhà nước không nhiệt tình trong việc cung cấp giúp đỡ các sinh viên làm NCKH.

Thiết nghĩ, hướng giải quyết là nên khuyến khích các sinh viên nghiên cứu về các đề tài mà các doanh nghiệp, tổ chức trong nền kinh tế quan tâm, có thể đặt hàng cho sinh viên nghiên cứu vấn đề đó. Từ đó mới có được sự hợp tác hiệu quả nhất giữa sinh viên và các chủ thể kinh tế ■

Tài liệu tham khảo:

- Diễn đàn sinh viên trường Đại học Kinh tế Tp.HCM
<http://ueh.vn/for@um/index.php>
- Diễn đàn sinh viên trường Đại học Ngoại thương
<http://www.ftu2.com>
- Báo Tuổi trẻ online.
<http://www.tuoitre.com.vn>